

RIEŠENIE A HODNOTENIE ÚLOH ZO VŠEOBECNEJ, ANORGANICKEJ A ORGANICKEJ CHÉMIE

Chemická olympiáda – kategória C – 55. ročník – šk. rok 2018/2019

Krajské kolo

Anna Drozdíková, Jarmila Kmeťová, Slávka Saladiová

Odpoveďový hárok

Úloha 1 (20 b)

1.1

Oblasť chémie, ktorá sa zaoberá objasnením reakcií z energetického hľadiska sa nazýva termomechanika.	
Rovnica chemickej reakcie, ktorá zahŕňa aj tepelné zmeny, sa označuje ako termochemická.	
Podľa toho, či sa počas chemických reakcií teplo uvoľňuje alebo spotrebúva, rozdeľujeme chemické reakcie na exotermické a endotermické.	
Endotermické reakcie sú reakcie, pri ktorých sa teplo spotrebúva. Znamená to, že energia produktov reakcie je menšia ako energia reaktantov.	
Exotermické reakcie sú charakteristické tým, že produkty reakcie majú pevnejšie chemické väzby ako reaktanty, preto sú stabilnejšie látky ako reaktanty.	
Reakčné teplo T sa vyjadruje v jednotkách $\text{kJ} \cdot \text{mol}^{-1}$.	
Ak sústava teplo od okolia prijíma, reakčné teplo je vyjadrené zápornou hodnotou.	
Exotermické reakcie sú reakcie, pri ktorých sústava teplo z okolia prijíma.	
Pre reakcie prebiehajúce pri konštantnom tlaku je reakčné teplo vyjadrené zmenou entalpie ΔH .	
Množstvo uvoľneného alebo spotrebovaného tepla pri chemických reakciách závisí od látkového množstva reaktantov. Čím väčšie látkové množstvo reaktantov zreaguje, tým je množstvo tepla väčšie.	
Reakčné teplo závisí od teploty, koncentrácie látok a ich pH prostredia.	
Druhý termochemický zákon sformuloval G. H. Hess a vyjadruje skutočnosť, že reakčné teplo určitej reakcie sa rovná súčtu reakčných tepiel jej čiastkových reakcií.	

Súťažné číslo:

1.2

Exotermické reakcie	Endotermické reakcie

1.3

a) .....

b) .....

c) Výpočet:

d) .....

.....

.....

1.4 Odpoveď: .....

Zdôvodnenie: .....

.....

.....

1.5

a) Výpočet:

b) Výpočet:

Úloha 2 (8 b.)

a) .....
.....
.....
.....

b) .....
.....
.....
.....

c) .....
.....
.....
.....
.....

Súťažné číslo:

d) .....
.....
.....
.....

Úloha 3 (12 b.)

a) .....

b) .....

c)

Zlúčenina	NH ₃	PH ₃	AsH ₃	SbH ₃	BiH ₃
ΔH°_f / kJ·mol ⁻¹	-46,1	-9,6	66,4	145,1	277,8
Poradie					

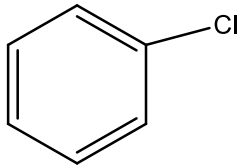
d) Výpočet:

e) Výpočet:

f) Výpočet

Úloha 4 (20 b)

4.1

Systémový názov	Racionálny vzorec
chlórcyklopentán	
	$\begin{array}{c} \text{Br} - \text{CH} - \text{CH}_3 \\ \\ \text{Br} \end{array}$
1,1,3-trichlórpropán	
	$\begin{array}{c} \text{Cl} \\ \\ \text{CH}_2 = \text{C} - \text{CH} = \text{CH}_2 \end{array}$

4.2

Chloroform je bezfarebná ..... (skupenstvo) látka, používa sa na rozpúšťanie ..... . Preto odmasťuje kožu. Jeho vzorec je ..... a systémový názov je ..... . Kedysi sa používal v lekárstve na ..... . Väzba uhlík chlór v jeho molekule je polárna. Na uhlíku je čiastkový ..... náboj a na chlóre čiastkový ..... náboj.

4.3

A:

.....

B:

.....

C:

.....

Súťažné číslo:

D: .....

E: .....

F: .....

4.4

a)

b) ....

c) .....

.....

4.5

Výpočet:

4.6

A: .....

B: .....

C: .....

D: .....

Autori: PaedDr. Anna Drozdíková, PhD. (vedúci autorského kolektívu),

doc. RNDr. Jarmila Kmeťová, PhD., Mgr. Slávka Saladiová.

Recenzenti: PaedDr. Dana Kucharová, PhD., Doc. RNDr. Vladimír Zeleňák, PhD.

Redakčná úprava: PaedDr. Anna Drozdíková, PhD.

Slovenská komisia Chemickej olympiády

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2019